

Åbent brev til Arbejdsgruppen for uddannelse i fremmedsprog i Danmark

Ved formanden, dr. phil. Bodil Due

Kære Bodil Due

På egne vegne

Undertegnede repræsenterer ikke andet end mig selv, men har alligevel nogle synsvinkler på sprogfagene og deres vanskelige situation, som måske kan kaste et ekstra lys over problemstillingen. Jeg har tidligere skrevet to indlæg på videnskabsministeriets sprogdebatside, en kommentar til Hans Hauge og et selvstændigt indlæg, begge dateret 28/1.

Min baggrund er en universitetseksamen i græsk og latin fra Københavns Universitet i 1972 og efterfølgende 35 års undervisning i de klassiske fag på Thisted Gymnasium og HF. Dertil kommer forskellige tillidsposter i udvalg under undervisningsministeriet, bl.a. som formand for opgavekommissionen i græsk i 90'erne.

Situationen i det almene gymnasium

Problemerne er åbenbare for enhver. Kort opsummeret ser situationen sådan ud:

- væsentligt færre elever end før reformen har flere end 2 fremmedsprog
- situationen er kritisk for sprogfagene, når der ses bort fra engelsk og spansk
- sprogundervisningen er ofte isoleret i forhold til studieretning og fællesfag
- der er sjældent sammenhæng mellem sprogfag, studieretning og fremtidsplaner
- det teoretiske niveau i sprogfagene matcher ikke niveauet i f.eks. naturvidenskab
- sammenhængende undervisning fragmenteres af de mange AT-forløb (AT = almen studieforberedelse)

- timetallet i 2. fremmedsprog er nærmest symbolsk i grundforløbet i 1.g.
- aktiv deltagelse i sprogundervisningen prioriteres lavt af eleverne i 3.g

En del af problemerne er strukturelt betinget og kan ikke komme bag på nogen. Stærkt støttet af bl.a. Dansk Industri vedtog et bredt flertal i folketinget den 5. februar 2004 en ny gymnasielov med bl.a. følgende elementer:

- afskaffelse af linjedelingen til fordel for et fælles grundforløb
- indførelse af begrebet studieretning (i et vist omfang svarende til grengymnasiet før reformen i 1980'erne)
- obligatorisk fysik
- obligatorisk samfundsfag
- obligatorisk engelsk i alle 3 år
- AT med mange særforløb igennem alle 3 år

Det er klart, at gav man eleverne et valg mellem f.eks. latin og fysik i 1.g og efterfølgende mellem flere sprog eller matematik og naturvidenskab (altså i virkeligheden en tilbagevenden til det sproglige gymnasium), ville interessen for sprogfag øges, men her er vi ude i en utopi.

Spørgsmålet er derfor, om det inden for reformens rammer er muligt at gengive sprogfagene noget af den tidligere status og placering.

Sloje argumenter

Men inden vi ser på mulighederne for at forbedre vilkårene, er det værd at kaste et kritisk blik på argumentationen for at styrke fremmedsprogene i det almene gymnasium.

Det faglige tidsskrift Gymnasieskolen bringer i nr. 6 af 31. marts 2011 en række argumenter for sprog; blandt dem nævnes flere gange fremmedsprog som en hovedvej til kulturforståelse.

Naturligvis, men svarer argumentationen til den daglige praksis og den endelige eksamen? Fokuserer man på indholdet af de skriftlige opgaver til studentereksamen i de moderne sprogfag, er det vanskeligt at se forskel. Det er de samme små historier om unge mennesker i den vestlige verden.

Denne fokus på det nære og aktuelle kan også ses i f.eks. læreplanen for italiensk A. Der tales meget om italiensk kultur, men Dante Alighieri, Luigi Pirandello og Leonardo Sciascia er terra incognita. Det er den nære hverdag, der er i fokus, ikke den litteratur, som har sat en standard for europæisk kultur.

Vil man sætte sagen på spidsen, fristes man til at sige, at et par ekstra timer i historie, oldtidskundskab, religion og samfundsfag kan give mere kulturforståelse end mange timer i moderne fremmedsprog.

Gode argumenter

Hvis man derimod ser på, hvad sprog kan bruges til i det samlede uddannelses- og livsforløb, er der rigtigt gode argumenter for at styrke sprogundervisningen.

Her er man nødt til at se sprogfagene i sammenhæng med de øvrige fag og gymnasiets overordnede målsætning. Efter UR97 (undervisningsminister Ole Vig Jensens uddannelsesredegørelse til folketinget i 1997) blev der brug for at gennemtænke ungdomsuddannelserne, og resultatet blev, at vi med Margrethe Vestager som undervisningsminister 1998-2001 fik 4 ligeværdige, men forskellige ungdomsuddannelser.

Det almene gymnasiums opgave er primært at forberede eleverne til teoretiske videregående uddannelser. Her vil man ikke alene få brug for engelsk, men også for f.eks. tysk og fransk, når man vil følge med i den faglige debat, sådan som den kommer til udtryk i bl.a. internationale tidsskrifter. Og kendskab til relevante fremmedsprog gør det også muligt selv at gøre sig gældende internationalt.

Ved at anskue fremmedsprogene på denne måde fjerner man dem fra hobby- og badeferieniveauet; i elevernes bevidsthed vil de få en studierelevans og status som gymnasiets øvrige fag.

Problemet

Det er derfor et problem, at der kun sjældent er sammenhæng mellem valg af fremmedsprog, studieretning og efterfølgende studier. Dette misforhold - og spild af ressourcer - skyldes først og fremmest, at sproget vælges ved forhåndstilmeldingen i 9. klasse, dvs. på et tidspunkt, hvor den kommende gymnasieelev kun kan have nogle vage ideer om indhold af studieretning og mulig

sammenhæng mellem sprogvvalg, studieretning og videregående uddannelse.

Dertil kommer, at mange gymnasier i realiteten starter undervisningen i både 2. fremmedsprog og studieretning den første skoledag i august og således modarbejder intentionen bag grundforløbet, sådan som den kommer til udtryk i gymnasielovens § 10: "Grundforløbet skal give eleverne faglig indsigt og forståelse samt en indføring i gymnasiale arbejdsmetoder og danne grundlag for elevernes valg og gennemførelse af studieretning samt basis for udvikling af elevernes almindannelse."

Intentionen med grundforløbet er selvfølgelig, at det bl.a. skal danne afsæt for kvalificerede valg, men det modarbejdes, når forhåndstilmeldingen i 9. klasse får bindende effekt.

Forslag til løsning

Grundforløbet i gymnasiet skal tages alvorligt, så det bliver åbent, og de endelige valg kan træffes på oplyst grundlag omkring den 1. december.

Til det formål har reformen indført et sprogligt tværfag, almen sprogforståelse, forkortet til AP. Her har vi et velegnet redskab til at kvalificere elevernes valg af sprog og motivere dem til at vælge sproglige studieretninger.

Men i dag trues AP af tidspres og kaotiske samarbejdsrelationer mellem de 3 implicerede lærere. Dertil kommer, at timetallet i 2. fremmedsprog er så lille, at det nærmest er symbolsk, fordi obl. fysik og samfundsfag skal afsluttes på C-niveau inden sommerferien. Skal AP kunne fungere som en god introduktion til sprog og sproglige studieretninger, skal der foretages flg. justeringer:

- antallet af implicerede lærere i AP bør reduceres fra 3 til 2, en latinlærer og en lærer i moderne fremmedsprog
- undervisningen i AP skal strække sig over hele grundforløbet (i modsætning til i dag, hvor flere gymnasier reducerer AP til et turboforløb, der blot skal overstås af hensyn til lovens bogstav)
- i grundforløbet skal der undervises i engelsk og AP, medens undervisningen i 2. fremmedsprog først bør begynde efter grundforløbet
- skolens fremmedsprog skal præsenteres i løbet af grundforløbet, således et elevens valg af både studieretning

og 2. fremmedsprog kan træffes samtidigt og på oplyst grundlag

- ved at give undervisningen i AP arbejdsro vil flere elever kunne se nytten af og glæden ved sprog og derved motiveres til at vælge flere sprog.

Med venlig hilsen
Henrik Bolt-Jørgensen
Lektor emeritus

Henrik Bolt-Jørgensen er klassisk filolog og var lektor i græsk, latin og oldtidskundskab på Thisted Gymnasium - E-mail: hboltj@mail.dk - Hjemmeside: <http://www.bolt-j.dk/>